

Dz.U. 1994 Nr 1 poz. 1**USTAWA
z dnia 29 grudnia 1993 r.****o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy**

Opracowano na podstawie: tj. Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 85, Nr 127, poz. 1088, Nr 155, poz. 1287, Nr 199, poz. 1673, z 2003 r. Nr 210, poz. 2037.

**Rozdział 1
Przepisy ogólne****Art. 1.**

Ustawa reguluje zasady i zakres ochrony roszczeń pracowniczych w razie niemożności ich zaspokojenia z powodu niewypłacalności pracodawcy.

Art. 2.

1. Pracodawcą, w rozumieniu ustawy, jest osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna zatrudniająca pracowników w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą, z wyjątkiem zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych.
2. Przepisy ustawy stosuje się do pracodawcy będącego osobą fizyczną, a także do pracodawcy będącego jednostką organizacyjną, jeżeli odrębne przepisy nie wyłączają możliwości ogłoszenia jego upadłości i przewidują możliwość jego likwidacji.

Art. 3.

1. Niewypłacalność pracodawcy, w rozumieniu ustawy, zachodzi, gdy na podstawie Prawa upadłościowego:
 - 1) ogłoszono upadłość pracodawcy,
 - 2) odrzucono wniosek o ogłoszenie upadłości pracodawcy z powodu niezłożenia przez jego wierzyciela zaliczki na koszty postępowania,
 - 3) oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości pracodawcy, ponieważ jego majątek oczywiście nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania,
 - 4) umorzono postępowanie upadłościowe, ponieważ:
 - a) majątek masy nie wystarcza nawet na zaspokojenie kosztów postępowania,

- b) wierzyciel, na którego wniosek upadłość była ogłoszona, nie złożył zaliczki na koszty postępowania, a zachodzi brak płynnych funduszy na te koszty.
2. Niewypłacalność pracodawcy, w rozumieniu ustawy, zachodzi także w razie niezaspokajania roszczeń pracowniczych z powodu braku środków finansowych:
- 1) w okolicznościach stanowiących, zgodnie z przepisami o działalności gospodarczej, podstawę do:
 - a) wykreślenia z ewidencji działalności gospodarczej wpisu o podjęciu takiej działalności przez osobę fizyczną,
 - b) cofnięcia koncesji na prowadzenie działalności gospodarczej,
 - 2) przez pracodawcę, wobec którego, na podstawie odrębnych przepisów, jest prowadzone postępowanie likwidacyjne. **pkt 3 w ust. 2 w art. 3 skreślony**
- 2a. Za dzień wystąpienia niewypłacalności pracodawcy uważa się datę postanowienia sądu o ogłoszeniu upadłości, dzień uprawomocnienia się orzeczenia sądowego wydanego w okolicznościach określonych w ust. 1 pkt 2-4, dzień, w którym wystąpiły okoliczności określone w ust. 2 pkt 1 lub 3, albo dzień wszczęcia postępowania likwidacyjnego, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.
- 2b. Niewypłacalność pracodawcy, w rozumieniu ustawy, zachodzi w przypadku zaistnienia jednej z przesłanek, o których mowa w ust. 1 i 2.
3. Minister właściwy do spraw pracy, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, może rozszerzyć, w drodze rozporządzenia, stosowanie ustawy na inne wypadki niewypłacalności pracodawcy. **art. 4 skreślony**

Art. 5.

1. Przepisy ustawy stosuje się do pracowników niewypłacalnego pracodawcy, jego byłych pracowników oraz członków rodziny zmarłego pracownika lub byłego pracownika uprawnionych do renty rodzinnej.
2. Przepisy ustawy dotyczące pracowników stosuje się odpowiednio do osób, które wykonują pracę zarobkową na innej podstawie niż stosunek pracy, jeżeli z tego tytułu podlegają obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.
3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do małżonka pracodawcy, a także jego krewnych i powinowatych.
4. Krewnymi i powinowatymi, w rozumieniu ust. 3, są dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione, rodzeństwo, rodzice, macocha i ojczym, osoby przysposabiające, wnuki, dziadkowie, zięciowie i synowie, bratowe, szwagierki i szwagrowie.

Rozdział 2**Zakres oraz tryb realizacji roszczeń zaspokajanych przez Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych****ust. 5 w art. 6 skreślony****Art. 6.**

1. W razie niewypłacalności pracodawcy niezaspokojone roszczenia pracownicze podlegają zaspokojeniu ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, powołanego na podstawie art. 12, zwanego dalej „Funduszem”.
2. Zaspokojeniu ze środków Funduszu podlegają należności główne z tytułu:
 - 2) wynagrodzenia za pracę,
 - 3) przysługującego pracownikowi na podstawie powszechnie obowiązujących przepisów prawa pracy:
 - a) wynagrodzenia za czas niezawinionego przez pracownika przestoju,
 - b) wynagrodzenia za czas zwolnienia od pracy, wynagrodzenia, o którym mowa w art. 92 Kodeksu pracy, oraz wynagrodzenia za czas innej usprawiedliwionej nieobecności w pracy,
 - c) świadczenia wyrównawczego przysługującego na podstawie przepisów o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
 - d) zasiłku chorobowego finansowanego ze środków na wynagrodzenia,
 - e) wynagrodzenia za czas urlopu wypoczynkowego,
 - h) odprawy pieniężnej przysługującej w razie rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy,
 - 4) składki na ubezpieczenia społeczne należne od pracodawców, o których mowa w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 i Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72, poz. 802, Nr 78, poz. 875 i Nr 110, poz. 1256, z 2000 r. Nr 9, poz. 118, Nr 95, poz. 1041, Nr 104, poz. 1104 i Nr 119, poz. 1249 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 39, poz. 459, Nr 72, poz. 748, Nr 100, poz. 1080, Nr 110, poz. 1189, Nr 111, poz. 1194, Nr 130, poz. 1452 i Nr 154, poz. 1792).
4. Świadczenia wymienione w ust. 2 pkt 2 i pkt 3 lit. a)-e) oraz pkt 4 podlegają zaspokojeniu za okres nie dłuższy niż 3 miesiące poprzedzające dzień wystąpienia niewypłacalności pracodawcy albo za okres nie dłuższy niż 3 miesiące poprzedzające ustanie stosunku pracy, jeżeli ustanie stosunku pracy przypada w czasie nie dłuższym niż 6 miesięcy poprzedzających dzień wystąpienia niewypłacalności pracodawcy.
6. Świadczenie wymienione w ust. 2 pkt 3 lit. h) podlega zaspokojeniu, jeżeli ustanie stosunku pracy nastąpiło w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy poprzedzających dzień wystąpienia niewypłacalności pracodawcy lub w okresie nie dłuższym niż 4 miesiące następujące po tym dniu.
7. Świadczenia, o których mowa w ust. 2, podlegają zaspokojeniu także w przypadku, gdy uprawnienie do tych świadczeń powstanie w dniu wystąpienia niewypłacalności pracodawcy lub w dniu ustania stosunku pracy.

**pkt 1 w ust. 2 w art. 6 skreślony
ust. 1 w art. 6a skreślony****lit. f, g oraz i, w pkt 3 w ust. 2 w art. 6 skreślone****ust. 3 w art. 6 skreślony****Art. 6a.**

2. Przy wypłacie należności z tytułu świadczeń określonych w art. 6 ust. 2 pkt 2 i pkt 3 lit. a)-e) - ich łączna kwota za okres jednego miesiąca nie może przekraczać przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, z poprzedniego kwartału od dnia jego ogłoszenia przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” ogłaszanego na podstawie art. 20 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802 i Nr 106, poz. 1215, z 2000 r. Nr 2, poz. 26, Nr 9, poz. 118, Nr 19, poz. 238 r. Nr 56, poz. 678 i Nr 84, poz. 948 oraz z 2001 r. Nr 8, poz. 64, Nr 27, poz. 298, Nr 85, poz. 924, Nr 89, poz. 968, Nr 111, poz. 1194 i Nr 154, poz. 1792), z zastrzeżeniem ust. 2a.
- 2a. W przypadku gdy wynagrodzenie należne pracownikowi przekracza kwotę, o której mowa w ust. 2, przy obliczaniu należności z tego tytułu uwzględnia się również kwotę składki na ubezpieczenia społeczne, finansowanej ze środków pracownika, od różnicy pomiędzy wynagrodzeniem należnym pracownikowi a wysokością przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 2.
4. Wypłata należności z tytułu świadczenia określonego w art. 6 ust. 2 pkt 3 lit. h) nie może przekraczać kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 2, lub jego wielokrotności, w przypadku gdy wymiar świadczenia stanowi wielokrotność wynagrodzenia stanowiącego podstawę do jego ustalenia.

Art. 7.

1. W ciągu jednego miesiąca od dnia wystąpienia niewypłacalności pracodawcy, pracodawca, syndyk, likwidator lub inna osoba sprawująca zarząd majątkiem pracodawcy sporządza zbiorczy wykaz niezaspokojonych roszczeń pracowniczych, zwany dalej „wykazem”, określając osoby uprawnione, o których mowa w art. 5, oraz rodzaje i wysokość należnych im świadczeń podlegających zaspokojeniu ze środków Funduszu. Wykaz obejmuje świadczenia podlegające zaspokojeniu ze środków Funduszu z okresów poprzedzających dzień wystąpienia niewypłacalności pracodawcy.
- 1a. Jeżeli zaspokojeniu ze środków Funduszu podlegają świadczenia z okresów następujących po dniu wystąpienia niewypłacalności pracodawcy, podmiot określony w ust. 1 sporządza niezwłocznie, po ustaniu stosunku pracy osób uprawnionych, wykazy uzupełniające; wykazy obejmują wskazanie tych osób oraz rodzaje i wysokość należnych im świadczeń. **ust. 3 w art. 6a skreślony**
- 1b. Wykaz i wykazy uzupełniające przekazuje się kierownikowi Biura Terenowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, o którym mowa w ust. 2. **art. 6b skreślony**
2. Kierownik Biura Terenowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych właściwego ze względu na siedzibę niewypłacalnego pracodawcy, po stwierdzeniu zgodności wykazu lub wykazu uzupełniającego z przepisami ustawy, przekazuje niezwłocznie odpowiednie środki finansowe podmiotowi określonemu w ust. 1, który wypłaca uprawnionym osobom świadczenia przewidziane w ustawie.
3. Wypłata świadczeń pracowniczych może nastąpić także na podstawie wniosku zgłoszonego przez uprawnioną osobę kierownikowi Biura Terenowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Wniosek składa się w ciągu dwóch tygodni po upływie terminów przewidzianych do złożenia wykazu lub wykazu uzupełniającego, o których mowa w ust. 1 i 1a. Wypłaty dokonuje kierownik Biura Terenowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

czych niezwłocznie po stwierdzeniu, że wniosek obejmuje roszczenia podlegające zaspokojeniu ze środków Funduszu.

4. W postępowaniu, o którym mowa w ust. 2 i 3, stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, z wyjątkiem przepisów dotyczących wydawania decyzji i postanowień.

Art. 8.

1. O odmowie wypłaty świadczenia pracowniczego w całości lub w części - zgłoszonego w trybie określonym w art. 7 ust. 1, 1a i 3 - kierownik Biura Terenowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych zawiadamia niezwłocznie na piśmie zainteresowaną osobę, podając uzasadnienie tej odmowy.
2. Spory powstałe w związku z odmową wypłaty świadczenia pracowniczego ze środków Funduszu rozstrzyga sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy.

Art. 9.

1. Środki finansowe przekazane na zaspokojenie świadczeń pracowniczych mogą podlegać egzekucji prowadzonej jedynie na rzecz osób, dla których zostały przekazane.
2. Ze świadczeń pracowniczych mogą być potrącane jedynie zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne i należności alimentacyjne na zasadach przewidzianych w Kodeksie pracy do potrącenia tych należności z wynagrodzenia za pracę.

Art. 10.

1. Wypłata świadczeń pracowniczych ze środków Funduszu powoduje z mocy prawa przejście na Fundusz roszczenia wobec pracodawcy lub masy upadłości o zwrot wypłaconych świadczeń.
2. Przy dochodzeniu zwrotu wypłaconych świadczeń roszczenia Funduszu korzystają z takiej samej ochrony prawnej, jaką odrębne przepisy przewidują dla należności za pracę.
3. Fundusz może określić warunki zwrotu wypłaconych świadczeń, a także odstąpić w całości lub w części od dochodzenia zwrotu wypłaconych świadczeń, jeżeli ich zwrot w całości lub w znacznej części jest niemożliwy lub jest związany z poniesieniem kosztów znacznie przewyższających wysokość dochodzonej kwoty. Dysponent Funduszu może upoważnić Dyrektora Krajowego Biura Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, o którym mowa w art. 12 ust. 5, do wykonywania tych czynności.

<4. Fundusz może odstąpić w całości lub w części od dochodzenia zwrotu naliczonych i niespłaconych odsetek od nieterminowych płatności, w przypadku całkowitej spłaty Funduszowi należności głównej. Dysponent Funduszu może upoważnić Dyrektora Krajowego Biura Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, o którym mowa w art. 12 ust. 5, do wykonywania tych czynności. W odniesieniu do należności głównych spłaconych ze środków budżetu państwa spłata naliczonych odsetek ulega umorzeniu z mocy ustawy.>

dodany ust. 4 w art. 10 wchodzi w życie z dn. 26.12.2003 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 210, poz. 2037)

Art. 11.

Minister właściwy do spraw pracy, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia, wzór wykazów i wniosków, o których mowa w art. 7 ust. 1, 1a i 3, oraz tryb ich składania, a także przekazywania środków z Funduszu i dokonywania wypłat świadczeń.

Rozdział 3**Organizacja i finansowanie Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych****Art. 12.**

1. Tworzy się Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.
2. Fundusz posiada osobowość prawną i jest państwowym funduszem celowym.
3. Dysponentem Funduszu jest minister właściwy do spraw pracy.
4. Zadania określone w ustawie realizuje minister właściwy do spraw pracy przy pomocy Krajowego Biura Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Biur Terenowych Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.
5. Krajowym Biurem Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych kieruje dyrektor powoływany i odwoływany przez dysponenta Funduszu, a Biurami Terenowymi Funduszu kierują kierownicy powoływani i odwoływani przez dyrektora Krajowego Biura Funduszu. Dyrektor wykonuje za pracodawcę czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w stosunku do pracowników Funduszu.
6. Koszty obsługi Funduszu, ponoszone przez Biura, o których mowa w ust. 5, obciążają ten Fundusz.
7. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, organizację, szczegółowe zasady i zakres działania Biur, o których mowa w ust. 4.

Art. 13.

1. Dochodami Funduszu są:
 - 1) składki płacone przez pracodawców,
 - 2) odsetki od lokat nadwyżek finansowych Funduszu,
 - 3) zapisy i darowizny,
 - 4) dobrowolne wpłaty pracodawców,
 - 5) odsetki od zwrotu sum wypłaconych tytułem świadczeń, zwróconych po terminie,
 - 6) dodatnia różnica wartości ze sprzedaży nieruchomości i praw z nią związanych i jej równowartości, o której mowa w ust. 2,
 - 7) dotacja budżetowa,
 - 8) dochody z tytułu zbycia przez Agencję Rozwoju Przemysłu S.A. akcji i udziałów objętych przez Fundusz przed dniem 1 stycznia 2002 r.
2. Przychodami Funduszu są:

- 1) zwroty sum wypłaconych tytułem świadczeń pracowniczych oraz równowartość w nieruchomościach i związanych z nimi prawach przejętych przez Fundusz za niespłacone w terminie wierzytelności Funduszu z tytułu wypłaconych świadczeń oraz ustanowionych zabezpieczeń,
- 2) inne przychody określone w odrębnych przepisach.

Art. 13a.

1. Dysponent Funduszu może, za zgodą ministra właściwego do spraw finansów publicznych, zaciągać kredyty i pożyczki na zaspokajanie roszczeń pracowniczych, o których mowa w art. 6.
2. Minister Skarbu Państwa, w ramach uzupełniania środków brakujących na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, może udzielać Funduszowi wsparcia finansowego ze środków finansowych gromadzonych na wyodrębnionym rachunku środków specjalnych, zgodnie z art. 49 ust. 3 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80, Nr 75, poz. 329, Nr 101, poz. 444 i Nr 107, poz. 464, z 1993 r. Nr 18, poz. 82 i Nr 60, poz. 280, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, Nr 80, poz. 368 i Nr 113, poz. 547, z 1995 r. Nr 1, poz. 2, Nr 95, poz. 474 i Nr 154, poz. 791, z 1996 r. Nr 90, poz. 405, Nr 106, poz. 496, Nr 118, poz. 561 i Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 106, poz. 675, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 123, poz. 777, z 2000 r. Nr 26, poz. 306 i Nr 84, poz. 948, z 2001 r. Nr 3, poz. 18 i Nr 100, poz. 1080 oraz 2002 r. Nr 25, poz. 253), na zaspokajanie roszczeń pracowniczych, o których mowa w art. 6.

Art. 14.

1. Środki Funduszu przeznacza się na finansowanie świadczeń, o których mowa w art. 6, oraz na pokrycie kosztów, o których mowa w art. 12 ust. 6.
2. Nadwyżki bilansowe środków Funduszu mogą być lokowane wyłącznie:
 - 1) w bankach państwowych,
 - 2) w bonach skarbowych i obligacjach emitowanych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa lub Narodowy Bank Polski.

Art. 15.

Naczelna Rada Zatrudnienia, powołana na podstawie przepisów o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, opiniuje plany finansowe Funduszu oraz roczne sprawozdania z jego działalności.

Art. 17.

1. Obowiązek opłacania składki na Fundusz obciąża pracodawców objętych działaniem ustawy.
2. Składka na Fundusz obciąża koszty działalności pracodawców.
3. Pracodawca niewypłacalny w rozumieniu art. 3 ust. 1, a także zakłady pracy chronionej lub zakłady aktywności zawodowej określone w odrębnych przepisach - nie mają obowiązku opłacania składki na Fundusz.

art. 16 skreślony

Art. 18.

1. Składki na Fundusz ustala się od wypłat stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe bez stosowania ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.
2. Wysokość składki na Fundusz określa ustawa budżetowa.
3. Do czasu określenia wysokości składki przez ustawę budżetową, stosuje się składkę w wysokości ustalonej na rok poprzedni. Po ustaleniu wysokości składki przez ustawę budżetową, płatnicy składki dokonują korekty wysokości wpłat od początku roku budżetowego w pierwszym miesiącu następującym po miesiącu, w którym została ogłoszona ustawa budżetowa.

Art. 19.

1. Poboru składek na Fundusz dokonuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych w okresach miesięcznych, łącznie ze składkami na ubezpieczenie społeczne, a kwoty pobrane tytułem składek przekazuje Funduszowi w terminie do 15 dnia następnego miesiąca.
2. W zakresie poboru składek na Fundusz, egzekucji tych składek, wymierzania odsetek za zwłokę oraz dodatkowej opłaty i grzywny z tytułu nieopłacenia składek w terminie stosuje się przepisy dotyczące składek na ubezpieczenie społeczne.
3. Koszty poboru składek na Fundusz obciążają Fundusz i są zwracane Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w wysokości 0,5% wpływów składek na Fundusz.
4. W przypadku nieprzekazania w terminach, o których mowa w ust. 1, składek na rachunek bankowy Funduszu od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych należne są odsetki ustawowe.

art. 18a skreślony

Rozdział 4**Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe****Art. 27.**

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1994 r., z wyjątkiem art. 22, który wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1994 r.

art. 21, 23 i 26 skreślone

art. 20, 22, 24 i 25
pominięte (tekst w
obwieszczeniu)